

Radno-pravni status novinara

Ima li života na dnu?

Beograd, 26.02.2015.

A project implemented
by The Center For
Independent Journalism

Address: Bucharest, Bd. Reginale
Elisabeta 32
Tel: 00403111375

Institut za medije Crne Gore
Montenegro Media Institute

FONDACIJA
MEDIJA CENTAR

Albanian Media Institute
Instituti Shqiptar i Medias

MEDIA &
REFORM
CENTAR NIŠ

MEDIA
DEVELOPMENT
CENTER

FONDACIJA
MEDIACENTAR
SARAJEVO

This project is funded
by the European Union
Delegation of The European Union
In Romania
str. Vasile Lascar, 31, 020492 București
Tel: + 4 021 203 54 00
Fax: + 4 021 316 88 08

The European Commission is the EU's executive body.

"The European Union is made up of 27 Member States who have decided to gradually link together their know-how, resources and destinies. Together, during a period of enlargement of 50 years, they have built a zone of stability, democracy and sustainable development whilst maintaining cultural diversity, tolerance and individual freedoms. The European Union is committed to sharing its achievements and its values with countries and peoples beyond its borders".

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents are the sole responsibility of the Center for Independent Journalism and its partners and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

Radno-pravni status novinara

- Istraživanje sprovedeno u zemljama jugoistočne Evrope (Albanija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Crna Gora i Srbija)
- Četiri cilja:
 - 1. Kakvi su zakonski okviri za zapošljavanje i uslovi rada za medijske radnike?
 - 2. Koji su aspekti definisani od samih medijskih radnika kao najproblematičniji?
 - 3. Koji su primeri dobre prakse u rešavanju problema?
 - 4. Koliko proces pridruživanja EU utiče na poboljšanje uslova za zapošljavanje, promene uslova za rad itd?

Radno-pravni status novinara

- Korišteni zvanični izvori, prethodna istraživanja
- Urađeno 20 intervju sa medijskim delatnicima (novinari, fotoreporter, blogeri, predstavnik sindikata, skupštinskog Odbora za medije, pomoćnik ministra za kulturu i medije, pravna zastupnica NUNS-a)

Radno-pravni status novinara

- **Zakonski okviri za zapošljavanje i uslovi rada za medijske radnike**
- Agencija za privredne registre (maj 2010. godine) 1329 medija (209 online, 720 štampanih, 237 radio stanica, 20 novinskih agencija, 130 televizija i 13 ostalih)

Radno-pravni status novinara

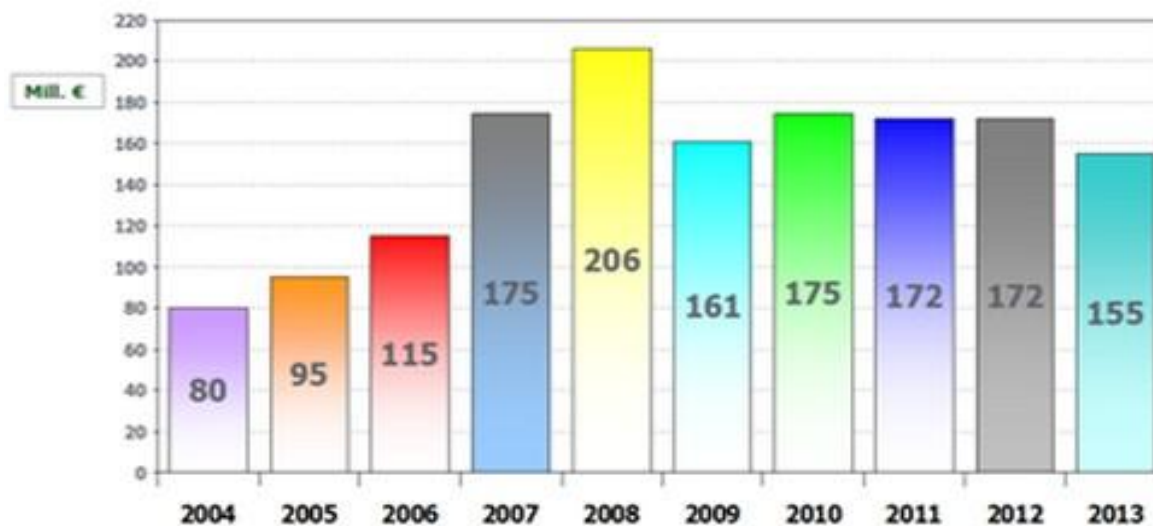
- Ne postoji siguran izvor o tiražu štampanih medija
- Partner Research Solution – 50.000 do 100.000 kopija dnevno
- Laganjem do oglašivača
- “Blic” – 147.000 primeraka
- “Kurier” – 122.000 primeraka
- “Večernje novosti” – 119.000 primeraka

Radno-pravni status novinara

- Najnerazvijenije tržište reklama

SRBIJA – PROCENA NETO VREDNOSTI UKUPNOG TRŽIŠTA
MASMEDIJSKOG OGLAŠAVANJA U POSLEDNJIH 10 GODINA (u milionima €)

nielsen

Copyright © 2014 The Nielsen Company

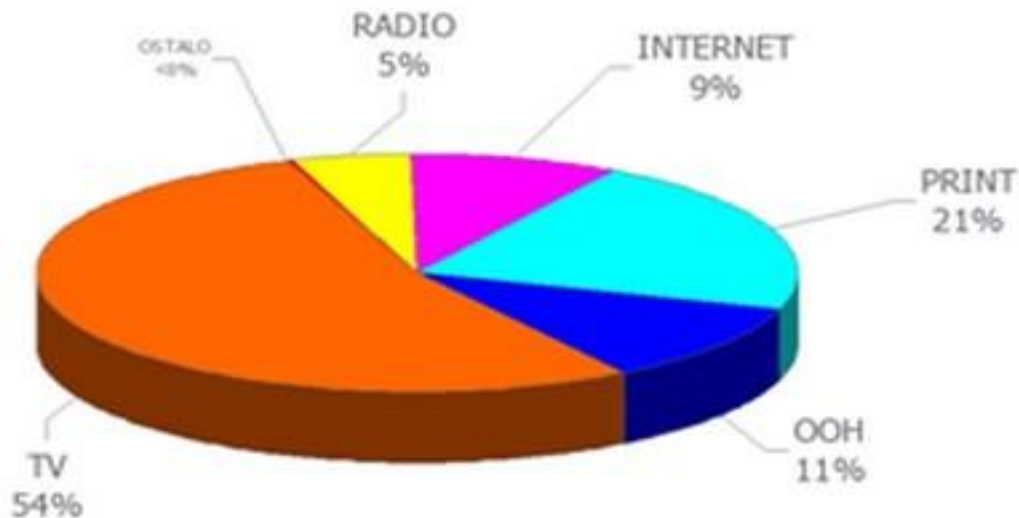
Radno-pravni status novinara

- Država najveći oglašivač sa 25 % učešća (Veselin Kljajić. “Propaganda i oglašavanje u medijima)
- 140.000 evra – 0,5 % nacionalnog BDP
- Od 2009. godine pad prihoda od oglašavanja 22 % (AGB Nielsen)

Radno-pravni status novinara

SRBIJA – PROCENA NETO VREDNOSTI UKUPNOG TRŽIŠTA
MASMEDIJSKOG OGLAŠAVANJA ZA 2013. GODINU
SEGMENTACIJA PO MEDIJIMA (u %)

nielsen

Copyright © 2014 The Nielsen Company

Radno-pravni status novinara

- Ne postoje precizni podaci o broju zaposlenih medijskih radnika
- 53.281 zaposlenih u sferi medija – programeri, producenti, tehnička lica...(Popis stanovništva 2011. godine)
- 2,31 % ekonomski aktivnog stanovništva

Radno-pravni status novinara

- Zakon o medijima, član 6 (Zaštita medijskog pluralizma i zabrana monopola u oblasti javnog informisanja)
- Niko ne može imati monopol na objavljivanje informacija, ideja i mišljenja u mediju.
- Niko ne može imati monopol na osnivanje, odnosno distribuciju medija.

Radno-pravni status novinara

- Transparentnost vlasništva
- Savet za borbu protiv korupcije : od 30 analiziranih medija (12dnevni i sedam nedeljnih izdanja, šest TV i pet radio stanica) 18 je imalo netransparentno vlasništvo

Radno-pravni status novinara

- Fakultet političkih nauka, Beograd
- 2010/2011 193 diplomiranih
- 2011/2012 162 diplomiranih
- 2012/2013 158 diplomiranih
- 2013/2014 122 diplomiranih

Radno-pravni status novinara

- Filozofski fakultet, Niš
- 2010/2011 53 diplomiranih
- 2011/2012 40 diplomiranih
- 2012/2013 34 diplomiranih
- 2013/2014 37 diplomiranih

Radno-pravni status novinara

- Fakultet lepih umetnosti (menadžment u medijskoj produkciji)
- 2010/2011 45 diplomiranih
- 2011/2012 70 diplomiranih
- 2012/2013 38 diplomiranih
- 2013/2014 38 diplomiranih

Radno-pravni status novinara

- Filozofski fakultet, Novi Sad
- diplomirali od 2008-2014: 440
Osnovne studije (Zakon o Univerzitetu) 139
Osnovne akademske studije 234
Master akademske studije 67

Radno-pravni status novinara

- Fakultet za medije i komunikacije, Singidunum
- 2010/2011 86 diplomiranih
- 2011/2012 143 diplomiranih
- 2012/2013 147 diplomiranih
- 2013/2014 174 diplomiranih

Radno-pravni status novinara

- Nacionalna služba za zapošljavanje: 1.149 nezaposlena, 624 ima visoku stručnu spremu

Radno-pravni status novinara

- **Zakon o radu**
- “Profesija na raskršću – novinarstvo na pragu informacionog društva” (FPN) : trećina zaposlenih u medijima učlanjeno u neki od sindikata
- NUNS – istraživanje o radnim pravima: trećina prima deo plate na ruke
- Ugovori o radu bez klauzula o pravu na prigovor savesti, obaveze poštovanja etičkih standarda, medij nije dužan štititi novinara...

Radno-pravni status novinara

- “Profesija na raskršću – novinarstvo na pragu informacionog društva” (FPN) : 50 % ispitanih ima platu ispod republičkog proseka (150 – 400 evra)
- Porez plaća i poslodavac i angažovani radnik
- PIO Fond: 14 % poslodavac
- **U regularnom ugovoru o radu:**
- , 12 % zaposleni
- Zdravstveni fond: 5, 15 % i poslodavac i zaposleni
- Osiguranje za nezaposlenost: 0, 75 % poslodavac i zaposleni
- Porez na platu: 10 % poslodavac

Radno-pravni status novinara

- **Autorski ugovor ili ugovor o delu:**
- PIO Fond: 20 % plaća autor
- Zdravstveni fond: 26 % plaća autor
- Porez na dohodak: 10,3 % plaća poslodavac

Radno-pravni status novinara

- **Blogovi i blogeri**
- Mogućnost zarade postoji
- Uglavnom služi za popunjavanje CV, otvara vrata ka drugim angažmanima
- Nisu zakonski regulisani
- Ne postoji odgovornost

Radno-pravni status novinara

- **Zaštita intelektualne svojine**
- Poslodavac vlasnik dela pet godina
- Problem što se delo iskorištava i nakon isteka roka datog Zakonom o autorskom pravu

Radno-pravni status novinara

- **Državna pomoć**
- Javni servis do 2016. godine
- Povlačenje iz medija do jula 2015. i njihova privatizacija
- Od države se očekuje da rešava probleme i ujedno da se povuče iz medija – delikatna linija određena ključnim demokratskim principima

Radno-pravni status novinara

- **Najproblematičniji aspekti tržišta rada definisani od novinara**
- Nedostatak novca,
- Niske plate
- Dominacija tabloidnog sadržaja
- Politički i finansijski pritisci
- Nedostatak edukacije
- Finansijski monopol...

Radno-pravni status novinara

- **Kako pristupanje EU utiče na mogućnosti zapošljavanja?**
- Vesna Marjanović: EU više fokusirana na rešavanje političkih problema nego na rešavanje medijskih
- Problemi sa slobodom govora i sa medijima i unutar država EU: Mađarska, Hrvatska, Bugarska
- Saša Mirković: Ne postoji Acquis Communautaire za medije
- Mediji nisu obavezni da slede standarde EU
- Međunarodni mediji primenjuju lokalne standarde

Radno-pravni status novinara

- Zaključak:

Radno-pravni status novinara

- **Hvala na pažnji!**

